

waterschap
**vallei en
veluwe**

Uitleg excursie in loods Hofenk.

Nummer 10
Juli 2022

Samen op weg naar een voorlopig ontwerp

In deze nieuwsbrief leest u een korte terugblik op de begin juli gehouden excursie, hoe boswachters reekalfjes behoedzaam uit gras verwijderen voordat er gemaaid wordt en is er in de rubriek cultuurhistorie aandacht voor de Verloren Beek.

Terugblik excursie

Op woensdag- 6 en donderdagavond 7 juli vond de excursie plaats in het Lampenbroek. Hieraan namen in totaal 75 belanghebbenden deel. Wandelend door het projectgebied, lichtten provincie Gelderland, waterschap en Natuurmonumenten hen de oplossingsrichtingen toe die uitgewerkt worden. De deelnemers stelden vragen over het project en vernamen wat de komende tijd gebeurt om het schetsontwerp verder uit te werken tot een Voorlopig Ontwerp. U kunt het definitief schetsontwerp inzien op www.vallei-veluwe.nl/lampenbroek

De reacties van de deelnemers waren erg positief. Zij zijn blij dat het schetsontwerp en de nog te nemen stappen goed uitgelegd zijn. Ook kregen zij meer inzicht in hoe het gebied er in de toekomst gaat uitzien. Kritische geluiden over het plan waren er ook. Zo is bezorgdheid geuit over wateroverlast bij woningen en verminderd uitzicht door bosaanplant. Deze geluiden neemt het

Esther Rust licht namens Natuurmonumenten toe wat er voor kruidenrijke graslanden verandert

waterschap serieus en in de verder planuitwerking komt dit aan de orde.

Drone helpt bij vinden reekalfjes in hoog gras

De boswachters van Natuurmonumenten in de IJsselvallei speuren jaarlijks in de graslanden naar reekalfjes om te voorkomen dat ze in een maaimachine belanden. Zij zetten hiervoor een drone met warmtebeeldcamera in.

provincie
Gelderland

Het zoeken met een drone gaat veel zorgvuldiger en werkt veel efficiënter dan in een rij met vrijwilligers het perceel aflopen, zoals dat voorheen wel gebeurde. Vlak voordat de boer begint met maaien, vliegt de drone over het grasland op zoek naar reekalfjes en andere kleine dieren. De camera geeft de precieze locatie aan waar warmte in het weiland wordt gesignaleerd.

Reekalfje dat zich in gras heeft gedrukt.

Levende dieren zijn door de warmtebeeld-camera goed te herkennen als witte vlekken in een donkere omgeving. Hoe vroeger op de dag, hoe beter het contrast tussen warmte en kou. Daarom wordt direct na zonsopkomst, ongeveer vijf uur 's morgens, gestart.

Het doel van het project Lampenbroek is het robuust maken van het watersysteem. Een klimaatrobuuste inrichting van het watersysteem is erop gericht om, zo goed als mogelijk, extreme situaties (zowel nat als droog) het hoofd te bieden.

Reekalf.

Zoogtijd valt samen met maaiperiode

“Voor de ontwikkeling van de terreinen van Natuurmonumenten is het belangrijk te blijven maaien om mooie bloemrijke graslanden te krijgen,” zegt boswachter Ruud Wantia. “De zoogtijd waarin reeën hun jongen in het hoge gras verstoppen, valt echter precies in de periode dat er wordt gemaaid. De kalfjes rennen de eerste weken bij gevaar niet weg, maar “drukken zich” in het gras en hopen dat de maaimachine voorbij gaat. Dikwijls met slechte afloop. Dat is ook een heel vervelende ervaring voor diegene die op de maaimachine zit. Daarom weten de boeren die grasland van Natuurmonumenten pachten dat ze onze hulp kunnen inschakelen.”

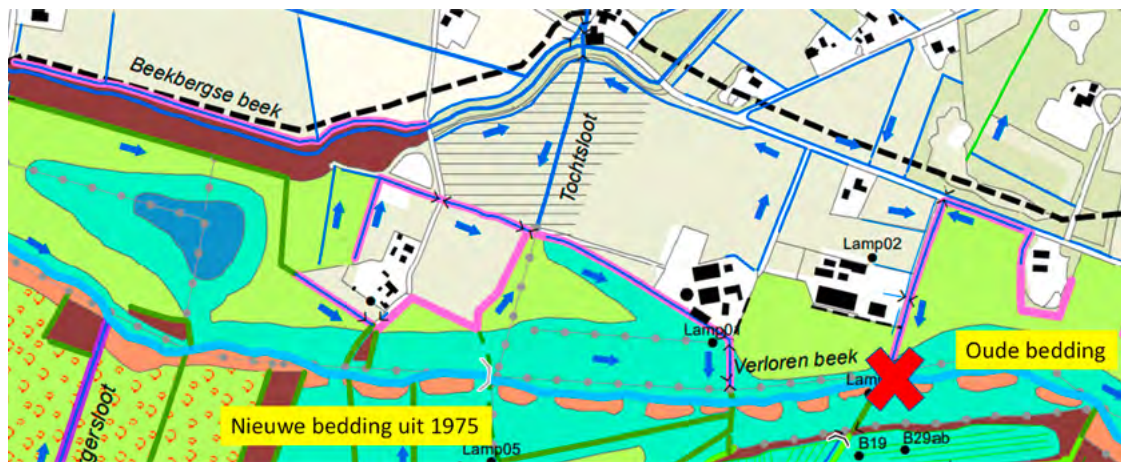
Ruud vervolgt: “Eenmaal opgespoord pakken we de reekalfjes voorzichtig op, met handschoenen aan. Om te voorkomen dat de kalfjes naar mensen gaan ruiken, wikkelen we ze in gras. Vervolgens verplaatsen we ze naar de bosrand, gaan ze piepen en vindt de moedergeit haar jong door op het geluid af te gaan. Elke keer is het bijzonder als we een reekalfje vinden. Een pasgeboren reekalfje is kleiner dan een haas en is in gras van een halve meter hoog moeilijk te vinden. De moeder blijft voor de kalfjes zorgen, maar laat ze steeds achter om ongestoord te kunnen eten. Een pasgeboren reekalf is ook niet in staat de moeder voortdurend te volgen. Zo'n gecamoufleerd reekalfje drukt zich tegen de grond als er gevaar dreigt en je ziet het pas als je er vlakbij staat.”

Wat te doen als je een reekalfje aantreft?

Mocht je eens een reekalfje zien liggen in het gras? Ga er niet naartoe en raak het dier niet aan. Hoe schattig het reekalfje er ook uitziet. Het jonge dier is niet verlaten. De waakzame moeder is in de buurt om haar kalfje te zogen. Een reekalfje dat door mensenhanden is aangeraakt, draagt een mensengeur en kan door de moeder verstoten worden.

Waar lag de Verloren Beek oorspronkelijk?

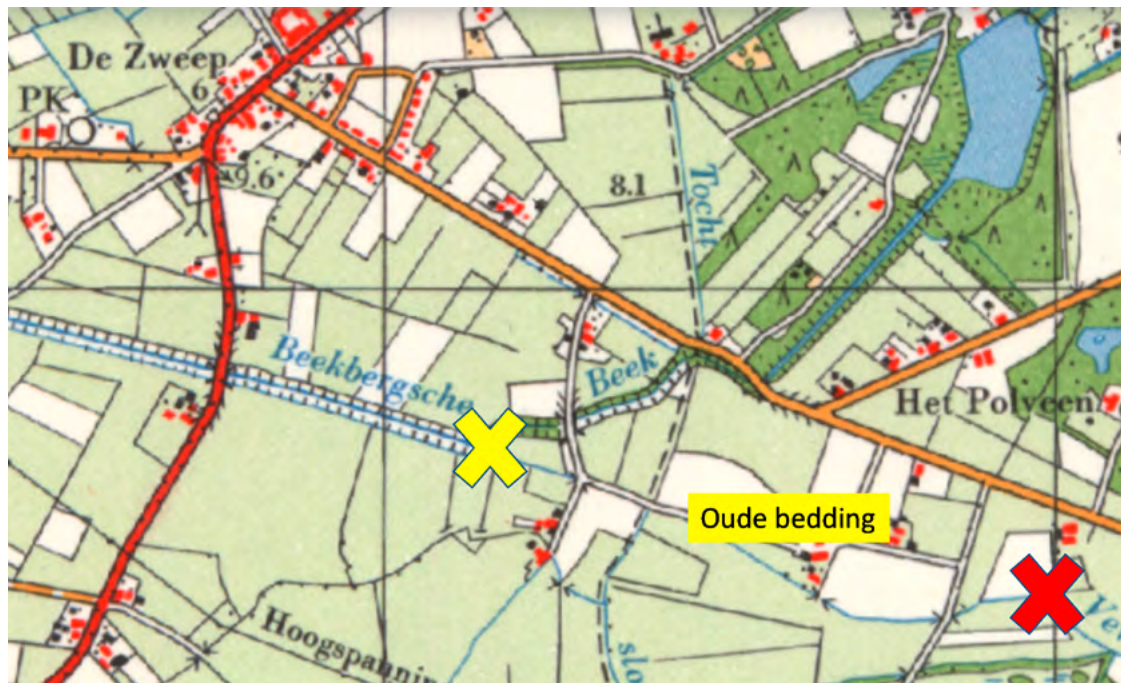
Figuur 1: Detail uit het definitieve schetsontwerp. De huidige loop van de Verloren Beek is aangegeven (uit: definitief schetsontwerp Lampenbroek 2022).

Het begin van de huidige Verloren Beek stamt uit 1975. De landbouw stelde toen hogere eisen aan ontwatering en peilbeheersing in het gebied. Daarom werd besloten om vanaf de A50 parallel aan de verhoogde Beekbergse Beek een nieuwe watergang te graven. Met een verdeelwerk in de buurt van de A50 werd het mogelijk om een

deel van het water van de Beekbergse Beek af te tappen en zo de waterstand in het Lampenbroek beter te reguleren¹. Juist voorbij de boerderij van Hofenk kwam de nieuwe watergang weer in de bedding van de oorspronkelijke Verloren Beek. Dat punt is met een rood kruis in figuur 1 aangegeven.

Figuur 2: De oude beginloop van de Verloren Beek. (kaart: www.topotijdreis.nl)

Oorspronkelijk begon de Verloren Beek ergens anders. Dat was op het punt waar de tot dan toe rechte Beekbergse Beek plotseling slingerend naar het noord-oosten begint af te buigen.

In figuur 2 is dat punt met een geel kruis aangegeven. Van daaraf liep de Verloren Beek onder de boerderijen van Brugman en Hofenk door en vervolgde zijn weg vanaf het eerder vermelde rode kruis in figuur 1.

Oude benedenloop Beekbergse Beek.

Hoe komt de Verloren Beek aan zijn naam

WAT IS LAMPENBROEK?

Het Lampenbroek is een prachtig natuurgebied met natte, bloemrijke hooilanden, houtwallen en vochtige bossen. Het gebied wordt gevoed door grondwater vanuit het Veluwemassief. Om in te spelen op de gevolgen van klimaatverandering en de leefomgeving van mensen, dieren en planten te verbeteren, herstellen en vergroten we het Gelders Natuurnetwerk.

De oude bedding van de Verloren Beek was oorspronkelijk een deel van de Beekbergse Beek. De beek kreeg zijn naam rond 1732. In dat jaar begon Teunis Jansen Pluijm met de bouw van twee kopermolens: een aan de bestaande loop van de Beekbergse Beek in het Lampenbroek en een in het Appense Veld, op de rand van de dekzandrug die vanaf het huidige Klarenbeek richting Voorst loopt. De molen in het Lampenbroek heette de Kleine Kopermolen. We schreven er al over in de nieuwsbrief van mei 2021. De molen in het Appense Veld heette de Grote Kopermolen. Die lag op de plaats waar nu Landgoed Klarenbeek ligt, direct achter de molenvijver, de Wierd.

Pluijm kwam op het idee om het merendeel van het water in de Beekbergse Beek om te leiden naar de genoemde dekzandrug. De omleiding begint bij de rode pijl in figuur 2. Als hij dat deed, dan kon hij gebruik maken van het natuurlijke hoogteverschil tussen de dekzandrug en het daar achterliggende laagland. Hierdoor zou

hij een groot verval in op de Grote Kopermolen krijgen en daarmee een grote productiecapaciteit. Omdat het merendeel van het water die kant op zou worden geleid, bleef maar een klein deel over voor de oorspronkelijke loop van de Beekbergse Beek². Zoals we in het Markeboek van Appen kunnen lezen werd dat deel van de beek vanaf dat moment de 'Verloren Beek' genoemd³.

Bronnen

- ¹ *Gespreksnota inzake de Beekbergse Beek, Polderdistrict 'Brummen-Voorst', 1977*
- ² *Eefje Huisman, De Grote en Kleine Kopermolen Klarenbeek, in: De Wijerd, jaargang 41 nummer 2, Bekenstichting, juni 2020*
- ³ *Markeboek Appen, deel 2 (1733-1846 - Gemeente Voorst. Transcript B.W. van 't Erve Beeldnummer: 8 van 160 Verso pag. 2. Alinea nr. 8)*

Uitgave van Waterschap Vallei en Veluwe, Steenbokstraat 10 | 7324 AX Apeldoorn | Telefoon 055 - 5 272 911
E-mail waterschap@vallei-veluwe.nl | **Internet** www.vallei-veluwe.nl | **Vormgeving** team communicatie
Foto's Waterschap Vallei en Veluwe | **Juli 2022**

Aan informatie in deze nieuwsbrief kunnen geen rechten worden ontleend.

Waterschap Vallei en Veluwe zorgt voor veilige dijken, schoon en voldoende oppervlaktewater en gezuiverd afvalwater in het gebied tussen IJssel, Nederrijn, Utrechtse Heuvelrug en Randmeren. Samenwerken en vernieuwen zijn essentieel in ons werk.